

Is de kerk Efraïm?

Shabbat, 4 september 1999

In Efeziërs 4 vertelt Rabbi Sha'ul ons dat het doel van de vijfvoudige bediening van apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraren is dat we eenheid in het geloof zouden bereiken... en volwassen zouden worden. Dan zullen we niet langer baby's zijn, heen en weer geslingerd door de golven, her en der gedreven door elke wind van leer en door de bedriegerij en sluwheid van mensen in hun listen. In plaats daarvan zullen we, door de waarheid te spreken in liefde, in alles opgroeien tot Hem die het Hoofd is, dat wil zeggen de Messias. Het is mijn vurige wens en visie dat we 'de waarheid in liefde zouden spreken', met ons hele hart. Toch moeten we ook volwassen worden. Zegt u hier "Amen" op? Of wilt u 'her en der gedreven worden door elke wind van leer'?

De toespraak van vandaag gaat dus over een wind van leer die waait in sommige delen van de Kerk en zelfs aan de randen van het Messiaanse Jodendom. Hij is de afgelopen maanden steeds meer onder mijn aandacht gekomen, doordat Messiaanse rabbijnen de gevaren ervan op internet bespraken, mensen ons bezochten en er zelfs een advertentie voor een boek op de achterkant van de *Messianic Times* verscheen. Dit nummer verscheen eigenlijk afgelopen winter, maar om de een of andere reden werd het deze week opnieuw naar mij gestuurd. Deze advertentie, voor het boek *Wie is Israël*, veroorzaakte in het afgelopen voorjaar een storm van controverse. Waarom? Omdat Batya Wooten erin beweert dat veel niet-Joodse christenen, vooral degenen die zich tegenwoordig aangetrokken voelen tot Israël en het Messiaanse Jodendom, feitelijk de tien verloren stammen van Israël zijn! Batya Wooten sponsort conferenties waarin de 'Kerk is Efraïm'-leer wordt omarmd. Er wordt een oproep aan christenen gedaan om hun geboorterecht als Efraïmieten op te eisen. Deze beweging krijgt steeds meer aanhangers. Deze leer doet de ronde binnen het christelijk zionisme. Is het een ontdekking van verborgen waarheid die een nieuw licht werpt op de Schrift? Of is dit een van de winden van leer die vermeden moeten worden? Ik geloof dat het een variant is van een dwaalleer die al eeuwen circuleert: de Brits-Israël visie.

Mijn onderwijs van vandaag, waarin ik de beweringen van deze leer en de problemen ervan bespreek, is grotendeels gebaseerd op een artikel van Daniel Juster (dat ook op internet beschikbaar is).

Men meent dat de Efraïm-leer veel problematische aspecten van de “kwestie Jood en heiden” oplost. Ten eerste verklaart zij waarom veel christenen zich aangetrokken voelen of gefascineerd zijn door Joodse wortels. In de tweede plaats legt zij uit wat er met de verloren stammen van Israël is gebeurd en hoe God hen gaat verzamelen.

De Efraïm-leer probeert een aantal interessante Bijbelse vragen te beantwoorden: Wat is er gebeurd met de belofte om de stammen van Israël, die zijn verstrooid onder alle naties, weer bijeen te brengen? De Bijbel belooft een massale bijeenvergadering van alle stammen van Israël. Toch vermeldt de geschiedenis alleen de terugkeer van Juda en van een minderheid van de verloren stammen. En hoe zal God christenen en Joden herenigen? Sommigen brengen naar voren dat deze leer een band zal scheppen tussen Messiaanse Joden en Messiaanse Noordelijke Israëlieten, die ook wel christenen worden genoemd.

Om deze leer te begrijpen, moeten we een stukje bijbelse geschiedenis doornemen. Koning David regeerde aanvankelijk in Hebron over de stam Juda. Toen Sauls zoon Isboeth stierf, onderwierpen de noordelijke stammen zich aan David. De relatie tussen de noordelijke en zuidelijke stammen was op zijn zachtst gezegd wankel. Toen Salomo was gestorven, kwamen de noordelijke stammen in opstand tegen zijn zoon Rehabeam en stichtten een nieuw koninkrijk onder Jerobeam. Het noordelijke rijk stond bekend als Israël, het zuidelijke rijk als Juda. Soms gingen deze twee koninkrijken een bondgenootschap aan, soms waren ze in oorlog. Ten slotte werd het noordelijke rijk vernietigd door de Assyriërs, en de bevolking werd verstrooid, waardoor alleen de zuidelijke stammen (Juda, Benjamin, Simeon en een deel van de Levieten) overbleven, samen met een overblijfsel van de noorderlingen dat zuidwaarts naar Juda kwam. Lijkt deze historische verdeeldheid niet op de geschiedenis van christenen en joden?

Men onderwijst dat de geestelijke erfenis van dit conflict tussen de stammen voortduurt in het historische conflict van kerk en synagoge.

Toch belooft de Schrift dat Israël in het komende wereldtijdperk over de naties zal regeren. Als de kerk in de huidige tijd Efraïm is en Juda zich daar in geloof bij zal voegen, zullen Israël en de Bruid van de Messias synoniem zijn. Weer een puzzel opgelost. Wooten en anderen ondersteunen deze leer door profetieën aan te halen die de terugkeer van de noordelijke stammen beloven. Een belangrijk voorbeeld is Ezechiël 37: 15-23 (u kunt dat misschien opslaan in uw Bijbel):

“Het woord van de HEERE kwam tot mij: En u, mensenkind, neem een stuk hout voor uzelf en schrijf daarop: Voor Juda, en voor de Israëlieten, zijn metgezellen. Neem dan een ander stuk hout en schrijf daarop: Voor Jozef, het stuk hout van Efraïm, en van heel het huis van Israël, zijn metgezellen. Breng ze dan bij elkaar, het ene bij het andere, tot één stuk hout, zodat ze in uw hand één worden. Als dan uw volksgenoten tegen u zeggen: Wilt u ons niet vertellen wat deze dingen voor u betekenen? Spreek dan tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal het stuk hout van Jozef nemen, dat zich in de hand van Efraïm bevindt, en van de stammen van Israël, zijn metgezellen, en Ik zal het bij het stuk hout van Juda voegen, en Ik zal ze tot één stuk hout maken. Ze zullen in Mijn hand één worden. Die stukken hout, die u beschreven hebt, moeten voor hun ogen in uw hand zijn. En spreek tot hen: Zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik ga de Israëlieten nemen uit de heidenvolken waarheen zij gegaan zijn. Ik zal hen van rondom bijeen brengen en hen naar hun land brengen. Ik zal hen tot één volk maken in het land, op de bergen van Israël. Zij zullen allen één Koning als koning hebben. Zij zullen niet langer twee volken zijn, en niet langer nog in twee koninkrijken verdeeld zijn. Dan zullen zij zich niet meer verontreinigen met hun stinkgoden...”

De afbeelding op de omslag van Wootens meest recente boek is uiteraard op deze passage gebaseerd. Een andere bewijstekst is Hosea 1:11, waarin staat: "Dan zullen de Judeeërs bijeengebracht worden, samen met de Israëlieten." Ook Jesaja 11:13: "Efraïm zal niet langer jaloers zijn op Juda, en Juda zal Efraïm niet meer in het nauw drijven." Het tekstverband van de profetie over de twee stukken hout in Ezechiël 37 laat zien dat de vereniging van Israël en Juda in één natie ertoe leidt dat zij het eeuwig verbond ontvangen dat het komende wereldtijdperk inluit (vs.26). Hoe zal dit gebeuren? Als de Kerk Efraïm is, is de puzzel opgelost. De ware Kerk (Efraïm) zal zich eenparig aansluiten bij een gelovig Juda. Er lijkt

een parallel te bestaan met Romeinen 11. Wanneer het Joodse volk jaloers is gemaakt, zal het één zijn met de christenen, binnen één olijfboom. Dan zal “heel Israël behouden worden” – waarbij heel Israël zowel de Joden als de gelovige heidenen omvat.

Deze exegese (een eufemisme voor: deze interpretatie) van de Schriften over Efraïm is beslist niet nieuw. De Mormonen geloven dat de Mormoonse Kerk Efraïm vertegenwoordigt, en eens weer met de Joden zal worden verenigd. Dit is de reden waarom ze in Jeruzalem een groot centrum hebben gevestigd, op de berg Scopus. De *chassidim* zijn niet blij met hun aanwezigheid! De Jehova's Getuigen geloven dat zij de echte twaalf stammen van Israël zijn (en geen behoefte hebben aan Joden).

De Brits Israël-visie, een theologie die in de 19e eeuw werd ontwikkeld, beweert dat de Anglo-Ierse burgers van Groot-Brittannië en de oorspronkelijke Verenigde Staten feitelijk afstammelingen zijn van de verloren stammen van Israël. Herbert Armstrong en de *WorldWide Church of God* hebben dit Anglo-Israëlisme overgenomen, net als andere marginale groepen, waaronder *Kingdom Identity* en *Christian Identity*. De man die kinderen neerschoot bij de JCC in LA behoorde tot *Christian Identity*. Hier is een uittreksel van de website van *Kingdom Identity*:

“WIJ GELOVEN dat de blanke Angelsaksische, Germaanse en verwante mensen Gods ware, letterlijke kinderen van Israël zijn. Alleen dit ras vervult elk detail van de Bijbelse profetie en de wereldgeschiedenis betreffende Israël en blijft in deze laatste dagen erfgenaam en bezitter van de verbonden, profetieën, beloften en zegeningen die YHVH God aan Israël heeft gegeven. Deze uitverkoren afstammingslijn van de “christelijke naties van de aarde” (Gen. 35:11; Jes. 62:2; Handelingen 11:26) is veel hoger geplaatst dan alle andere volken vanwege haar roeping om Gods dienaar te zijn (Jes. 41: 8, 44:21; Lukas 1:54). Alleen deze afstammelingen van de twaalf stammen van Israël die verstrooid werden (Jakobus 1:1; Deut. 4:27; Jer. 31:10; Jo 11:52) hebben Gods Woord, de Bijbel, over de hele wereld verspreid”.

Blijkbaar hebben zulke groepen geen enkele plaats voor de werkelijke afstammelingen van Juda, die zij afdoen als een onechte groep die afstamt van Kain! Oef! Batya Wooten en haar aanhangers zijn niet zo fanatiek anti-Joods (velen van hen zijn letterlijk Joods en beweren dat zij een verlangen naar eenheid met Juda hebben), maar ze aanvaarden wel een groot deel van de Brits-Israël mythologie. Moshe Koniuchowsky uit Miami Beach beweert dat de naam 'Groot-Brittannië' afkomstig is van het Hebreeuwse 'berit' dat verbond betekent (in werkelijkheid is het een Keltisch woord), dat Angelsaksen afstammen van Scythen (of Sacae) die Efraïmieten waren (in werkelijkheid waren de Angelsaksen Ariërs, terwijl de Efraïmieten Semieten waren), dat Jesaja 49:1, waar staat: "Luister naar mij, eilanden; sla er acht op, volken van ver!", verwijst naar de Britse eilanden en Noord-Amerika (in werkelijkheid kan het Hebreeuwse woord dat met 'eilanden' is vertaald, beter worden weergegeven als 'kustlanden' en het is onwaarschijnlijk dat het zou verwijzen naar Noord-Amerika, aangezien dat land onbekend was bij de Bijbelse profeten), enz.

Ik vind het erg verontrustend dat hetzelfde soort Anglo-Israëlitische argumenten door veel sekten en haatgroepen wordt omarmd. Wat denkt u daarvan? Eerlijk gezegd denk ik dat deze leerstellingen een beetje "dwaas" zijn (nee, ik maak geen woordspeling, ik meen het!)

Dan Juster gelooft – net als alle Messiaanse rabbijnen die deze leer op de IAMCS-lijst hebben besproken – dat de hele strekking en inhoud van de nieuwtestamentische Schriften tegen deze visie indruist. Ten eerste hebben we in Handelingen 9-15 het verhaal van het vroege Joodse Lichaam van Gelovigen dat heidenen aanvaardde als legitieme leden van het ene Lichaam.

In Handelingen 9 krijgt Paulus opdracht om het goede nieuws aan de natiën (heidenen) te brengen. Dit was een keerpunt in de houding van de vroege geloofsgemeenschap. Er is geen enkele aanwijzing dat deze zendingsopdracht moet worden uitgelegd als het bijeenbrengen van de verloren stammen van Israël. Dat zou de missie van Paulus beslist acceptabeler hebben gemaakt voor de gemeenschap in Jeruzalem. In Handelingen 10:34-35 bereidde God het keerpunt voor door Petrus naar

het huis van Cornelius te sturen. Voordat Petrus de Geest op dit gezin ziet vallen, zegt hij:

“In waarheid merk ik dat er bij God geen aanzien des persoons is, maar dat in ieder volk degene die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is” (vs.35).

Wanneer de zaak aan de leiders van de gemeenschap in Jeruzalem wordt voorgelegd, is hun conclusie dat "God ook aan de heidenen bekering tot leven heeft gegeven." (Hand.11:18). Hier staat niets over het lang verloren gewaande Efraim. Als deze heidenen van Israëlitische afkomst waren, dan hadden ze besneden moeten worden, nietwaar? Maar dat is niet wat het apostelconvent van Jeruzalem in Handelingen 15 besluit. In plaats daarvan citeert Jakobus Amos 9:11, dat verwijst naar de heidenen (*goyim*), en niet naar de Efraïmieten. Amos 9 belooft de wederopbouw van de tent van David en dat alle volken ernaartoe zullen stromen. Dit is een belofte voor het komende wereldtijdperk. Zoals Bijbelgeleerden als George Ladd al opmerkten, is de visie van het Nieuwe Testament dat het Koninkrijk van God al gekomen is, maar nog niet in volheid. De kenmerken van het komende wereldtijdperk zijn tijdens deze overgangperiode ingebroken. Daarom wordt de geest uitgestort op Sjawoeot, Pinksteren. Genezing is beschikbaar. Het inzicht van Jakobus is dat een ander kenmerk van het Koninkrijk ook is ingebroken: de vereniging van Jood en heiden onder de Messias. In het komende wereldtijdperk zullen Israël en de naties één zijn onder de heerschappij van de Messias, maar binnen het gelovige Lichaam gebeurt dit nu al. Daarbinnen zijn Jood en heiden één in de Messias. Het Joodse volk behoort gehoor geven aan haar roeping volgens de Thora en behoort haar kinderen te besnijden. Voor Heidenen is dat niet vereist. Er is geen enkele profetie die zegt dat geredde heidenen in het Koninkrijk besneden zullen worden.

De geschriften van Rabbi Shaul leren ons uiteraard meer over de relatie tussen Joden en heidenen. Het goede nieuws is Gods kracht tot behoud “eerst voor de Jood en ook voor de Griek” (Romeinen 1:16). Er is wat dit betreft geen onderscheid tussen Jood en heiden: beiden worden gered door geloof in Messias Yeshua. In Romeinen 11 spoort Sh'aul de heidenen aan om deel te nemen aan Gods plan om Israël jaloers te maken. Het is

belangrijk op te merken dat Paulus in zijn geschriften de uitdrukkingen Israël en Joden door elkaar gebruikt, zoals dat ook gebeurde in het gangbare spraakgebruik van de eerste-eeuw. Als hij zegt dat 'heel Israël zal worden behouden' (Rom.11:26), blijkt uit het tekstverband duidelijk dat dit hoop is voor zijn Joodse broeders, de 'natuurlijke takken'. "Wees niet hoogmoedig", waarschuwt hij de heidense gelovigen die de "wilde takken" waren:

"Er is voor een deel verharding gekomen over Israël, totdat de volheid van de volken is ingegaan." (Rom.11:25)

Ik sprak ooit over deze passage met een Lutherse predikant uit de Wisconsin Synode. Het was voor mij verbazingwekkend dat hij meende dat "het Israël waarover verharding is gekomen" de Joden zijn, maar dat "heel Israël" dat "gered zal worden" in vers 26 de kerk is!

Deze inconsistente interpretatie is een gevolg van de vervangings-theologie: als er over een zegen wordt gesproken, moet het de kerk zijn; als het een vloek betreft, moeten het de Joden zijn! Die Lutherse predikant is misschien geen fanatieke antisemiet, maar zijn leer is, naar mijn stellige overtuiging, van duivelse oorsprong. De Efraïm-leer is niet veel beter.

In Efeze 2 spreekt Sha'ul tot hen die heidenen zijn en niet uit de besnijdenis (vs.11). Zij waren "vreemd aan het burgerschap van Israël en vreemdelingen van de verbonden der belofte" (vs.12). Maar God heeft 'beide groepen één gemaakt' (vs.14). Hij 'maakte van die twee één nieuwe mens' (vs.15) De twee stokken van Ezechiël kunnen worden opgevat als een type of voorafschaduwing van de ene nieuwe mens. Maar de bewering dat heidenen letterlijk Efraïm zijn, druist in tegen de boodschap van de Efezebrief. De ene nieuwe mens is méér dan een verzoening tussen Israëlieten; het is de verzoening van alle naties. Een groot gevaar van deze Efraïm-leer is dat zij afbreuk doet aan de heerlijkheid van het Evangelie, namelijk dat Jood en heiden in de Messias één zijn gemaakt, en ervoor in de plaats stelt dat Joden weer zijn verenigd met hun verloren natuurlijke verwanten. De discipelen kregen de opdracht om dit goede nieuws naar alle naties te brengen. Juster

concludeert: "In de ogen van het Messiaanse jodendom is zo'n visie verwarring en in begripsmatig opzicht een ramp."

Christenen verafgoden het Joodse volk soms op een verkeerde manier. Messiaanse Joden kunnen sympathie waarderen, maar er is geen nieuwe leer over de Israëlitische afstamming nodig om die te verklaren. Zulke sympathie is het werk van de Heilige Geest, die het gebed van Yeshua en het verlangen van de Vader vervult. Een ongepast gevolg van verkeerde verafgoding is dat niet-joodse gelovigen wensen dat ze Joods waren of zich afgewezen voelen. In plaats daarvan mogen niet-joodse gelovigen zich verheugen in het feit dat zij het geestelijke nageslacht van Abraham zijn. Zij zijn met de Messias opgewekt en met Hem gezeten in de hemelse gewesten (Efe.2:6). God houdt ook van elke natie. Alle naties zijn cultureel verschillend en kunnen unieke bijdragen leveren aan het Lichaam van de Messias. Iedere gelovige mag de Joodse wortels van ons gemeenschappelijke Messiaanse geloof en ook de verschillende nationale identiteiten waarderen, zoals die door God gewild zijn om Zijn koninkrijk te verrijken. Eenheid moet niet worden gezocht in eenvormigheid. Eenheid komt door Yeshua en zij ontstaat door culturele verscheidenheid te waarderen.

Veel gelovigen ontdekken dat ze Joodse voorouders hebben – Darlene, Shelley en anderen in onze gemeente. Als ze die ontdekking doen, versterkt dit hun toewijding aan hun roeping om de Heer als Messiaanse gelovigen te volgen, en dat is goed. Toch denk ik niet dat het nodig is dat mijn vrouw of de Breeds of anderen onder ons hun geslachtsregisters onderzoeken op zoek naar Joods bloed.

"Houd je niet bezig met fabels en eindeloze geslachtsregisters, die veeleer twistvragen tot gevolg hebben dan Gods rentmeesterschap dat in geloof is" (1 Timotheüs 1:4).

Hoe zit het met de stammen waarvan wordt verondersteld dat ze verloren zijn? Dan Juster biedt verschillende redelijke oplossingen voor dit mysterie:

1. Heel Israël is tegenwoordig opgenomen in het Joodse volk. Na de vernietiging van het noordelijke rijk sloten de noorderlingen zich aan bij

de zuiderlingen tijdens de opwekkingen van Hizkia en Josia. 2 Kron. 30:18 zegt dat "velen van Efraïm en Manasse, Issaschar en Zebulon naar Jeruzalem kwamen" voor het Pascha. Deze gebeurtenis vond plaats enige tijd na de Assyrische invasie en de wegvoering van Israël. In 2 Kronieken 34:9 is vermeld dat Efraïm en Manasse hebben bijgedragen aan de herbouw van de Tempel door Josia. Hoewel de Assyriërs het koninkrijk Israël vernietigden, werden blijkbaar niet alle inwoners verbannen.

2. Toen het volk Israël uit ballingschap terugkeerde, werden de noorderlingen bij dat éne volk inbegrepen. De twee stukken hout werden toen één; zij zullen het verbond van de vrede ontvangen wanneer hun huidige bijeenvergadering voltooid is. Ezra 2 en Nehemia 7 vermelden dat een overblijfsel van heel Israël terugkeerde. Zij waren afstammelingen van bijvoorbeeld: Arah uit de stam Aser (vgl. Ezra 2:5 met 1 Kronieken 7:39, 40); Azgad wiens naam 'van Gad' betekent (Ezra 2:11); Bethlehem uit de stam Zebulon (vgl. Ezra 2:21 met Jozua 19:15-16); Rama uit de stam Naftali (vgl. Ezra 2:26 met Jozua 19:32-39); en Nebo uit de stam Ruben (vgl. Ezra 2:29 met 1 Kronieken 5:1-8). Na de ballingschap lijken Juda en Israël weer verenigd te zijn. Ezra 8:35 vertelt ons dat de ballingen die uit ballingschap waren teruggekeerd, brandoffers brachten aan de God van Israël: twaalf stieren voor heel Israël.

Bovendien vertelt Lukas 2:36 ons dat Anna van de stam Aser was, een noordelijke stam. Het is een algemene Joodse consensus dat alle twaalf stammen vandaag de dag vertegenwoordigd zijn in het Joodse volk. De Encyclopedia Judaica merkt op: "Verschillende theorieën, de ene nog vergezochter dan de andere, zijn naar voren gebracht op basis van het zwakste bewijsmateriaal, om verschillende volkeren te identificeren met de tien verloren stammen."

3. Er zou een bijeenvergadering kunnen plaatsvinden van mensen die de verloren stammen vertegenwoordigen en die als zodanig zullen worden geïdentificeerd. De falasha's van Ethiopia en andere groepen in Afrika, Afghanistan, India en Iran kunnen een overblijfsel zijn van de oude diaspora, die in de huidige tijd naar Israël terugkeert. Een historisch terzijde: toen de grondleggers van de moderne staat erover nadachten hoe ze die zouden noemen, waren er twee prominente alternatieven:

Israël of Juda (waar het woord 'Jood' vandaan komt). Ik denk dat het in profetisch opzicht veelzeggend is dat zij de naam Israël kozen.

Tenslotte: 4. De Messias zou na zijn terugkeer de verloren stammen kunnen identificeren en hen verzamelen (vgl. Matth.24:31). Al deze oplossingen zijn mogelijk en meer in overeenstemming met de exegese van de Bijbeltekst.

Als we willen voorkomen dat we 'door elke wind van leer her en der worden gedreven', moeten we de Bijbeltekst met een nederige houding benaderen en ieder dogmatisme afwijzen met betrekking tot zaken die niet duidelijk in de Bijbel wordt onderwezen. Dogmatisme ten aanzien van conclusies die erg speculatief zijn, getuigt van een gebrek aan volwassenheid. Mijn gebed, samen met Rabbi Juster en Rabbi Sha'ul, is dat "wij allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, tot een volwassen man, tot de maat van de volgroeidheid van de volheid van de Messias".

Amen.